

ב"ה

לימודי שדה, שנה א', תואר ראשון
סמסטר א-ב, תשפ"א

מתאם לימודי שדה שנה א': משה גמינר, נייד: 052-7125396, מייל: Gaminerm.haifa@gmail.com
מנהלת היחידה ללימודי שדה: ד"ר שרון נחמני, מייל: Sharon4f@netvision.net.il

סילבוס לימודי שדה, שנה א'

תכנית לימודי שדה בשנה א' מהווה את המפגש הראשוני של סטודנטים עם שדה העבודה הסוציאלית. רציונל התכנית הוא לאפשר לסטודנטים להחשף לשירותים חברתיים, לאוכלוסיות מודרות חברתית ולעבודת העובד הסוציאלי. לימודי השדה בשנה א' מאפשרים לסטודנטים חשיפה לשירותים מגוונים בשדה, לעובדים-סוציאליים הממלאים מגוון תפקידים מרמת המיקרו ועד לרמת המאקרו ולאנשים במצוקה, כדי לייצר תהליך הדרגתי של מפגש עם המקצוע.

ההנחה היא שכל סטודנט/ית מגיע/ה להתנסות בלימודי השדה בשנה א' עם הון אנושי, המבוסס על התנסויות קודמות בקשר עם אנשים (לאו דווקא במצוקה), עם ניסיון חיים, תפיסות, עמדות וערכים לגבי סוגיות חברתיות כלכליות ותרבותיות וכן עם ציפיות לגבי העיסוק במקצוע. במשך שנת הלימודים הראשונה, הסטודנט/ית יכול/ה לבחון את תפיסותיו/ה והבנתו/ה לגבי תפקיד העו"ס בהקשר החברתי הרחב. זאת באופן ביקורתי, תוך כדי מפגש עם העובד הסוציאלי, ובליווי הלימודים העיוניים בכלל ובקורס יסודות ההתערבות בעבודה סוציאלית בפרט. הסטודנט/ית יכול/ה לפתח הבנה כלפי הקשר הרחב של בעיות חברתיות ברמת המאקרו ומאפייני הקשר ברמת המיקרו, זאת תוך כדי רכישת ידע חדש ותובנות חדשות ביחס למושגים והתכנים הנלמדים.

תפקיד מתאם ל"ש הנו לתווך בין לימודי השדה, לבין הלימודים האקדמיים במכללה, לאתר סוכנויות ומובילי סיוורים. בכל שאלה וסוגיה יש ליצור קשר עם מתאם לימודי שדה, משה גמינר, באמצעות המייל שצוין לעיל.

מטרות התכנית:

1. זיהוי ייחודיות העיסוק בעבודה סוציאלית, באמצעות חשיפה לאוכלוסיות מודרות, במצוקה, במשבר או בסיכון.
2. הבנת הקשר בין בעיות חברתיות לבין בעיות של הפרט, באמצעות למידה ראשונית של מדיניות ודרכי הפעולה של שירותים חברתיים עם בעיות חברתיות.
3. הזדהות והפנמת ערכי המקצוע, האתיקה המקצועית ומטרות העבודה הסוציאלית, באמצעות הבנת תפקידי העובד הסוציאלי ולמידת דרכי ההתמודדות עם הדילמות המקצועיות הכרוכות בתפקידו.
4. פיתוח מודעות ובידור עמדות, ערכים ותפיסות ביחס לסוגיות חברתיות, כלכליות ותרבותיות.
5. העמקת יכולת ההתבוננות, ההערכה והביקורת לקשר שבין ידע, תיאוריה ודרכי התערבות מקצועיות של עובדים סוציאליים.

6. התנסות בכתיבה מקצועית כהכנה לכתיבת דוחות מקצועיים בשנים ב' ו- ג'.

תוצאות הלמידה:

1. סטודנטים יכירו ארגונים שונים בהם מועסקים עובדים סוציאליים ויבחנו את מיקומם בהקשר הסביבתי והקהילתי (למשל מידת הנגישות ואת התנאים הפיזיים).
2. סטודנטים ישוו בין מטרותיהם של שירותים סוציאליים שונים בהם יבקרו: לאילו מצוקות הם נותנים מענה מרמת המיקרו לרמת המאקרו.
3. סטודנטים ילמדו להתבונן ולהשוות בין מדיניות של שירותים סוציאליים שונים: שיטות ההתערבות, עבודת הצוות (למשל עבודה בצוות רב-מקצועי, עבודה עם ארגונים נוספים).
4. סטודנטים יחשפו לתפקידיו השונים של העובדים-הסוציאליים וישוו בין תפקידיו בארגונים שונים.
5. סטודנטים יבחנו דילמות עמן מתמודדים השירותים החברתיים, למשל בהקשר לפערים שנוצרים בין צרכים למענים, למדיניות, לחלוקת תפקידים עם שירותים אחרים בקהילה.
6. סטודנטים יבררו עמדות, יפנימו את ערכי העבודה הסוציאלית, האחריות והמחויבות בתפקוד מקצועי ביחד עם גיבוש זהות מקצועית של עובד סוציאלי מיטבי.
7. סטודנטים יפנימו את ערכי העבודה הסוציאלית, האחריות והמחויבות בתפקוד מקצועי, יחד עם גיבוש זהות מקצועית של עובד סוציאלי מיטבי.
8. הסטודנטים ישפרו את המיומנויות של כתיבה מקצועית.

מבנה לימודי שדה שנה א':

1. הפעילות בלימודי שדה בשנה א' נעשית במסגרת סיורים בשירותים חברתיים ובארגוני רווחה שונים, כגון: עמותות וארגוני מגזר פרטי, המגישים סיוע למגוון אוכלוסיות וכן בסדנאות שיתקיימו במכללה.
2. הפעילות מתקיימת לאורך שנת הלימודים האקדמית, כך שבכל סמסטר הסטודנטים ישתתפו בשני סיורים, אחד ארוך (סיור עומק) ואחד קצר. סיור ארוך יארך כ-7 שעות וסיור קצר יארך בין שעתיים לשלוש. זמני הפעילות לא כוללים זמני נסיעות.
3. הסיורים בכל סמסטר יתמקדו בתחום נושא אחד (למשל נכויות, או התמכרויות) כך ששני הסיורים יאפשרו לסטודנטים להכיר שני שירותים שעוסקים באותו נושא לאורך הרצף ממיקרו למאקרו. כך הסטודנטים יחשפו למענים שניתנים הן ברמה הפרטנית, הן ברמה הקבוצתית והן ברמה הקהילתית באותו תחום נושא. הסיורים הארוכים יכללו אף סדנאות.
4. הסיורים בתוכנית הנשים יתקיימו בימי חמישי והסיורים בתוכנית הגברים יתקיימו בימי ראשון, בהתאם לפנייות השירותים. יש להיערך לכך מראש. לעיתים על מתאם ל"ש יהיה לשנות את מועד הסיור, או להחליפו, מאילוצים שונים של הסוכנות המארחת. על הסטודנטים לקבל שינויים אלה בהבנה ולהיערך אליהם.
5. בנוסף לכך, כל סטודנט ישתתף בשתי סדנאות בנושא עבודה קהילתית, אשר יעסקו בהכנה לקראת לימודי השדה שיתקיימו בשנים ב- ג. משך כל סדנא עד שש שעות. הסדנאות יתקיימו במכללת מבח"ר.

6. במידה והסטודנט נאלץ להיעדר מסיור מכל סיבה שהיא, עליו לקבל מראש אישור מהמתאם ולתאם עימו סיור חלופי בו ישתתף. אין אפשרות להחסיר סיור ללא אישור המתאם.
7. סטודנט/ית שיאלץ להחסיר סיור מסיבה מוצדקת בלבד: צו מילואים שלא היה ידוע עליו מראש, מחלה שהומצא לה אישור רפואי, שבעה על קרוב משפחה מדרגה ראשונה, שמירת הריון, או לידה ולא יוכל להשלימו, כיוון שלא נותרו סיורים נוספים בשנה"ל, יוכל להגיש בקשה למתאם ל"ש להגיש מטלת כתיבה במקום הסיור.
8. מובהר בזאת, שסטודנט שלא ישתתף בארבעה סיורים ובשתי סדנאות, לא יוכל להשלים את חובות לימודי השדה. רק במידה כאמור שלא יוכל להשתתף בסיור הרביעי ולא יוכל להשלימו, יוכל לבקש להגיש מטלת כתיבה.
8. פעילות לימודי שדה בשנה א' מתקיימת במקביל לקורס "יסודות ההתערבות בעבודה סוציאלית". במסגרת קורס זה, נדרשים הסטודנטים להגיש מטלות בכתב הקשורות בסיורים.
9. על הסטודנטים להגיש למתאם ל"ש שנה א' מטלת כתיבה על אחד מסיורי העומק, על גבי הטופס המצ"ב וכן מטלת כתיבה **בסיום שתי** הסדנאות הקהילתיות. סך-הכל יש להגיש שתי מטלות כתיבה בשנה. בנוסף לכך, הסטודנטים יגישו למתאם ל"ש שאלות שירצו לדון בהן **בכל אחד** מסיורי העומק, לאחר שיקראו מאמר שעוסק בתחום נושא בו יעסקו בסיור.

דרישות לימודי שדה שנה א'

1. על הסטודנטים להגיש למתאם ל"ש שנה א' מטלת כתיבה על אחד מסיורי העומק שישתתפו בהם (סיור העומק שישתתפו בו בסמסטר א', או בסמסטר ב'), על פי ההנחיות המופיעות בסילבוס. במטלה זו תהיה התייחסות להשוואה בין סיור העומק, לבין הסיור הקצר בהם ישתתף הסטודנט באותו תחום נושא. אורך המטלה: **שלושה עמודים מלאים**, מודפסים ברווח כפול, גופן דוד, גודל 12. על הסטודנט/ית לציין שם ות.ז על גבי המטלה. **המשוב יוגש למתאם במייל עד שבועיים מיום הסיור**. לא יבדקו מטלות שלא יוגשו באופן זה.
2. לפני כל סיור ארוך, יקבלו הסטודנטים מאמר לקריאה, העוסק בתחום נושא בו יעסקו. על כל סטודנט/ית לשלוח למתאם ל"ש במייל דיון בשאלה שעלתה בו בעקבות הקריאה, שירצה לעסוק בה במהלך הסיור. אורך המטלה: **עמוד אחד מלא**, מודפס ברווח כפול, גופן דוד, גודל 12. על הסטודנט לציין שם ות.ז על גבי התרגיל. **התרגיל יוגש למתאם ל"ש במייל עד שבוע לפני הסיור**.
3. על הסטודנטים להגיש למתאם ל"ש מטלת כתיבה בסיום שתי הסדנאות הקהילתיות בהן ישתתפו, בהתאם להנחיות המפורטות בסילבוס. אורך המטלה: **שלושה עמודים מלאים**, מודפסים ברווח כפול, גופן דוד, גודל 12. על הסטודנט/ית לציין שם ות.ז על גבי המטלה. **המטלה תוגש למתאם במייל עד שבועיים מיום הסדנא שתקיים בסמסטר ב'**.

נורמות התנהגות:

על הסטודנטים לגלות בסיורים ובסדנאות התנהגות ההולמת את מקצוע העבודה הסוציאלית, בהתאם לכללי האתיקה והמשמעת החלים על העובד הסוציאלי, להתנהג בכבוד לאנשי המקצוע ולפונים שיפגוש בסיורים וכן לגלות סקרנות ופתיחות בדיונים שיתקיימו עם העוסי"ם:

1. יש להופיע בזמן לסיור! כלומר יש להגיע לסיור ולסדנא 10 דק' לפני שעת ההתחלה. **איחור מעבר ל-10 דק' לא יאפשר השתתפות בסיור.**
2. מועדי ופרטי הסיורים והסדנאות יפורסמו מבעוד מועד במייל הכיתתי ועל גבי לוחות המודעות של ביה"ס. על הסטודנט/ית להיות זמין, מעודכן ובקשר עם מתאם ל"ש ולהתעדכן בהודעות הנשלחות למייל ובלוח המודעות של ביה"ס. כל ההודעות לסטודנטים מטעם היחידה ללימודי שדה במהלך השנה יועברו ללוח ההודעות האלקטרוני שהכניסה אליו מתאפשרת דרך כתובת הדוא"ל האישי. הודעות אישיות ישלחו לכתובת הדוא"ל האישי.
3. אין להוציא או לפרסם ידע שפותח בסוכנות, או כל חומר אחר מהסוכנות. במידה והסטודנטים יחשפו לפונים של השירות, יש לשמור על כללי הסודיות ועל כללי האתיקה האחרים של המקצוע.
4. על הסטודנטים להגיש מטלות כתיבה מקוריות בלבד ועל כל סטודנט/ית להכין את העבודה באופן עצמאי. עניינם של סטודנטים שיעלה ספק לגבי אמינות המטלות שיגישו, יובא בפני גורמי המשמעת המוסמכים באוניברסיטה.

אי כיבוד סעיף אחד או יותר מסעיפי הסילבוס עלול לגרור הורדת נקודות מציון הקורס המלווה (יסודות ההתערבות) ואף הפסקת לימודי השדה והפסקת שנת הלימודים האקדמית.

מצבי חירום או סגר

- יש להיערך למצב כי יתכן וחלק מהסיורים והסדנאות הקהילתיות יתקיימו בצורה מקוונת. יש לדאוג להתארגן מראש מבחינת הציוד המתאים (מצלמה, מיקרופון, אוזניות), להתקין תשתית מתאימה (התקנת זום), להיערך ליצירת מרחב ללא הסחות וללא הפרעות. הסטודנט מתבקש שלא לחשוף מרחב פרטי ולהקפיד על סודיות.
- במקרה בהם יוכרז סגר או יוטלו מגבלות אחרות יש לפעול בכפוף להנחיות השירות בו מסייר הסטודנט.
- הסטודנטים/יות מתבקשים לפתוח מצלמות לאורך כל הסיור. אי פתיחת מצלמה תחשב כהעדרות. סטודנט/ית שמתקשה לפתוח מצלמה מסיבה אישית מיוחדת, מתבקש/ת לקבל על כך אישור מהמתאם מבעוד מועד, בהתאם לנסיבות חריגות ולסיור הספציפי. אין להתחבר באופן שעלול לסכן את החיים, כגון בעת נהיגה. שימוש בצ'אט של הזום יעשה לטובת סוגיות הקשורות לנושא הסיור בלבד. חל איסור על סיור שיעור ע"י הסטודנטים .

ב"ה

מטלת כתיבה על הלמידה בשירות בו נערך סיור עומק, בהשוואה לשירות בו נערך סיור קצר,

באותו תחום נושא, בסמסטר א' או בסמסטר ב'

שמות השירותים ותאריכי הסיורים:

שם הסטודנט/ית ות.ז.

נא ענה/י על השאלות הבאות:

1. פרט תפקיד יחודי של העובד הסוציאלי שעלה בסיור העומק, ולא חשבת עליו קודם. השווה בין תפקיד זה, לבין תפקיד של עו"ס שנחשפת אליו בסיור הקצר.

2. השווה בין המדיניות ודרכי הפעולה של כל אחד מהשירותים באותו תחום נושא, בהם ביקרת בסמסטר א' או ב'.

3. תאר מטרות מרכזיות של עבודת העו"ס, עליהן למדת בסיורים, הקצר וסיור העומק באותו תחום נושא, הקשור לע"ס מרמת המיקרו למאקרו.

4. הצג דוגמא כיצד מתמודדים עם דילמות בשירות בו ביקרת בסיור העומק.

5. הצג עמדה אישית שעלתה בך בעקבות סיור העומק, הקשורה ליחס שבין התאוריה לבין יישומה.

6. הערות (האזרה שררה בסיוור, מה היית ממליץ לשפר לפעם הבאה?)

ב"ה

מטלה על סדנאות קהילתיות

שם הסטודנט/ית ות.ז.

נא ענה על השאלות הבאות:

1. פרט תפקיד יחודי של העובד הסוציאלי הקהילתי שעלה בסדנאות, ולא חשבת עליו קודם.

2. הצג כיצד עמדה שלך שהתבררה לך במהלך הסדנאות, הקשורה לעבודת העו"ק (למשל ביחס למדיניות, לדרכי פעולה של ע"ס קהילתית), היכולה להשפיע על עבודתך העתידית כעו"ס.

3. תאר תוכן מרכזי שלמדת בסדנאות, המתקשר לחיידך האישיים.

4. הצג דוגמא כיצד מתמודדים עו"ק עם פערים בין צרכים לבין מענים.

5. הצג רגש שעלה בך בעקבות השתתפותך בסדנאות בתחום הקהילתי ותאר לאיזה חלק בסדנא רגש זה מתחבר.